

Kundera, Milan

Afscheidswals

—

Afscheidswals is zo'n typisch Kundera boek: in een lichtvoetige stijl worden ernstige thema's beschreven. Hierin is Kundera werkelijk onovertroffen. Zo ook in deze heerlijke roman die vijf dagen beschrijft waarin enkele meer of minder uitgesproken persoonlijke geschiedenissen in een onnavolgbare samenloop van omstandigheden samenkomen in een kuuroord ergens in Tsjechië. De verhaallijn is tragikomisch met hier en daar hilarische elementen en wonderlijke karakters. Maar het centrale thema is de onbereikbaarheid van wat alle mensen nastreven, de onbereikbaarheid van geluk. Kundera is een meester in het schetsen van karakters, persoonlijkheden. Hij geeft ze overpeinzingen mee die je de indruk geven dat ook in de simpelste ziel een groot filosoof huist. Kundera plaatst zijn figuren in omstandigheden die vroeger of later tot inzicht lijken te leiden. De geloofwaardigheid ontstaat juist doordat Kundera in zijn lichtvoetige stijl woorden geeft aan die persoonlijke inzichten. In een paar zinnen schetst hij het inzicht zoals zich dat zojuist ontvouwde. Een gecomprimeerde schrijfstijl die nogal eens tot herlezen noopt. Maar telkens weer valt op dat dat herlezen van zo'n overvolle zin niet hinderlijk is. Alsof je een mooie passage uit een symfonie nog even opnieuw wilt beluisteren.

Kundera heeft geen meedogenloosheid nodig om kleinere of grotere weeffouten in karakters te schetsen, om de zinloosheid van het menselijk handelen weer te geven. Hij schrijft altijd met een nadrukkelijke tederheid over zijn figuren en hun karakters. Hij laat zien hoe mensen langzaam maar zeker worden wie ze zijn en je bent steevast geneigd hen hun gebreken te vergeven, ze op zijn minst te begrijpen. Zo is de wereld die Kundera beschrijft lichtvoetig en zwaar tegelijk. Zo ervaar je tijdens het lezen voortdurend het gevoel dat er een hele

wereld schuil gaat achter die direct waarneembare
werkelijkheid. Het is een genot om Kundera te lezen.

Enno Nuy juni 2004